

MĚSÍČNÍK EU AKTUALIT

EU Office / Knowledge Centre | Leden 2019 | 184

Předsednictví Rumunska v Radě EU

Euro slaví 20. narozeniny a Evropané ho mají rádi

Program pro jednotný trh: Změna pojetí podpory podnikání

Obsah

Události v EU:	Předsednictví Rumunska v Radě EU	strana 2
Brusel Inside:	Dlouhá a trnitá cesta do Sibiu	strana 5
Drobnohled:	Euro slaví 20. narozeniny a Evropané ho mají rádi	strana 6
Hlavní téma:	Program pro jednotný trh: Změna pojetí podpory podnikání	strana 7
EU Seriál:	Bezpečnější a silnější EU	strana 11

EKONOMICKÉ A STRATEGICKÉ ANALÝZY

David Navrátil

hlavní ekonom České spořitelny
+420 224 995 439, dnavratil@csas.cz

Petr Zahradník

+420 956 765 213, pzahradnik@csas.cz

EU OFFICE / KNOWLEDGE CENTRE

Tomáš Kozelský

+420 956 718 013, tkozelsky@csas.cz

Tereza Hrtusová

+420 956 718 012, thrtusova@csas.cz

Radek Novák

+420 956 718 015, radeknovak@csas.cz

Česká spořitelna, a.s.

Budějovická 1518/13b

140 00 Praha 4

EU_office@csas.cz

<http://www.csas.cz/eu>

Sledujte nás na Twitteru:

ReSearch

Česká spořitelna

@Research_sporka

Obsahovými partnery Měsíčníku EU aktualit jsou

Zastoupení Evropské komise v ČR a portál EurActiv.cz

Informace o evropské politice
v češtině

www.euractiv.cz

Milí čtenáři,

již uběhl první týden roku 2019 a někteří tak za sebou již mají první dny bez alkoholu, odlehčenou salátovou nebo „no carbs“ stravu a několik hodin ve fitness centru...

Týden plnění svých „předsevzetí“ má za sebou také Rumunsko, které se od ledna ujalo předsednictví Radě EU. Za cíl si stanovilo snahu zlepšit regionální rozpory v EU a její bezpečnost. Výzvou však bude příprava EU na květnové volby do Evropského parlamentu a především brexit, který se blíží, ač stále není jasné, jakým způsobem proběhne. V týdnu od 14. ledna proběhne v britském parlamentu odložené hlasování o dohodě dojednané premiérkou Mayovou. Z aktuálních průzkumů vyplývá, že většina členů konzervativní strany by v případném referendu hlasovala pro odchod UK bez dohody, než pro její stávající podobu.

O neshodách lze hovořit také v případě vztahu Itálie vs. Evropská komise. Komise italskou vládu na podzim loňského roku požádala, aby přepracovala návrh svého letošního rozpočtu, který vysoce překračoval pravidla pro zadlužení země. I přes avizovaný nesouhlas s vyjádřením a požadavkem Komise nakonec Itálie svůj plán přepracovala, čímž se vyhnula zahájení procedury kvůli nadměrnému deficitu.

Bez absence pravidel by se letos euro těžko dožilo svých 20. narozenin a bylo druhou nejvýznamnější měnou na světě. Platí jím nejen obyvatelé 19 zemí EU, dalších 60 zemích světa euro buď používá za svou měnu či ji má na euro navázanou. A jaké se euro těší mezi obyvateli oblibě? V rámci eurozóny jednotnou měnu podpořilo 75 % obyvatel. Zcela opačná nálada panuje mezi občany České republiky - proti přijetí eura je 73 % obyvatel. Jsme zemí EU, kde je podpora jednotné měny nejnižší. O něco lépe jsou na tom dokonce i ve Spojeném království.

Že si o euru můžeme prozatím nechat jen zdát (ať už je pro někoho vysněnou měnou či noční můrou), potvrdila ve své každoroční zprávě o plnění konvergenčních kritérií také Česká národní banka. Spolu s Ministerstvem financí doporučily české vládě prozatím termín o přijetí eura nestanovovat. Ačkoliv se naše připravenost pro přijetí eura zlepšila, za hlavní překážku instituce považují nedokončenou ekonomickou konvergenci k EU a nesladěnost finančních cyklů ČR a eurozóny.

Tématem, které je neoddiskutovatelně noční můrou, je všude hromadící se plastový odpad. Unie se tomu rozhodla pomoci tím, že zakáže některé druhy jednorázových plastových výrobků a produktů, které přispívají ke znečištění mikroplasty. Milovníci plastových přístrojů si však ještě letos mohou oddychnout, zákaz by měl začít platit nejdříve za dva roky.

Letos čekají Unii dvě stěžejní události, které prozradí více o jejím dalším směřování. Brexit, který vypovídá především o tom, jaká je cena za vyhlášení referenda o tak klíčové záležitosti, jako je členství v EU, v době nadbytku neobjektivních informací a nedostatku kritického myšlení. Tou druhou jsou volby do Evropského parlamentu, které, doufejme, tímto (ne)dostatkem poznamenány nebudou.

Přeji vám do nového roku jen to nejlepší,

Tereza

Události v EU

Předsednictví Rumunska v Radě EU. - Itálie se s Evropskou komisí dohodla na rozpočtu. - Po Sněmovně schválil přistoupení České republiky k fiskálnímu paktu Evropské unie také Senát. - Ministerstvo financí a Česká národní banka opět doporučily vládě prozatím nestanovovat cílové datum vstupu do eurozóny, tedy přijetí eura.

POLITIKA

Předsednictví Rumunska v Radě EU

S novým rokem 2019 začalo také půlroční rumunské předsednictví Radě EU, které naváže na to rakouské. Na východoevropskou zemi čeká řada výzev, Unii musí mimo jiné připravit na květnové volby do Evropského parlamentu.

Předsednictví zemi dává určitou úlohu při stanovování unijní agendy, ale také ukládá úkol působit jako diplomatický prostředník mezi členskými státy. **Samo rumunské předsednictví jako své priority uvádí snahu překonávat regionální rozpory v Evropě, podporu konkurenceschopnosti EU, ale také lepší vnitřní i vnější bezpečnost bloku.**

Připravenost Bukurešti na předsednickou funkci zpochybnili jak sám rumunský prezident Klaus Iohannis, který je ve sporu s vládou, tak předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker.

V technické stránce připravenosti Rumunska Juncker problém nevidí, nicméně si myslí, že vzhledem ke svým vnitrostátním sporům bude mít země **problém vystupovat navenek jednotně**, a že vláda také plně nepochopila, co to znamená převzít předsednictví nad zeměmi EU.

Chystané květnové volby do EP znamenají, že intenzivně bude zejména první čtvrtletí rumunského předsednictví. V tomto období totiž musí být dojednané klíčové změny, aby je stihli schválit ještě stávající poslanci EP na své poslední schůzi v dubnu.

Zásadním způsobem dění v EU v příštích měsících ovlivní také brexit. Ať už Británie odejde podle smlouvy s přechodným obdobím, či bez dohody, skončí její členství v EU pravděpodobně 29. března. V květnu se v rumunském Sibiu sejdou premiéři a prezidenti zbývajících 27 zemí bloku a proberou, co s EU dál.

Pokračovat budou diskuse o podobě příštího víceletého finančního rámce Unie. Premiéři a prezidenti zemí společenství v polovině prosince rozhodli, že diskusi o dlouhodobých financích EU pro roky 2021 až 2027 chtějí dokončit až na podzim.

Rumunsko může také vzhledem ke své geografické pozici výrazněji posunout diskuzi o spolupráci EU se zeměmi západního Balkánu, zejména s Makedonií a Albánií.

Rumunsko přebírá od Rakouska unijní předsednictví v době hlubokého vnitropolitického rozkolu a sporů o podobu právního státu v zemi. Už delší dobu jsou v konfliktu prezident Iohannis a Liviu Dragnea, šéf vládnoucí Sociálnědemokratické strany (PSD), který ale nemůže být premiérem kvůli pravomocnému odsouzení.

<https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/predsednictvi-eu-prebira-rumunsko-unii-provede-eurovolbami-a-dalsi-fazi-brexitu/>

<https://www.romania2019.eu/home/>

EKONOMIKA A EURO

Itálie se s Evropskou komisí dohodla na rozpočtu

Itálie přepracovala svůj rozpočtový plán. Tím se vyhnula právnímu stíhání ze strany Evropské komise. **Dosažení dohody s Římem o podobě sporného rozpočtu na příští rok 2019 umožňuje Evropské komisi nezahajovat v tuto chvíli vůči Itálii proceduru kvůli nadměrnému deficitu.**

Místopředseda Evropské komise pro euro, finanční stabilitu a finanční služby Valdis Dombrovskis zdůraznil, že domluva není ideální a neřeší dlouhodobé problémy italského hospodářství. Podmínkou přítom je, že italská vláda skutečně provede všechna domluvená opatření.

Komise bude podle něj italskou situaci podrobně sledovat, včetně dění v italském parlamentu, který musí některá opatření schválit. Pokud se tak nebude dít, Komise se na začátku roku 2019 k italskému rozpočtu vrátí. Řízení pro nadměrný schodek by pro Itálii mohlo teoreticky skončit i pokoutou.

Dodatečné „fiskální úsilí“, tedy úspory, které nyní Itálie Komisi nabídla, představuje pro rok 2019 asi 10,25 miliardy eur. Úprava makroekonomického scénáře, dodatečná opatření a pojistky pro nečekané události znamenají, že **schodek rozpočtu se dostane na 2,04 procenta hrubého domácího produktu země.**

Evropská komise v listopadu požádala současnou italskou vládu, aby svůj rozpočtový plán přepracovala, protože se neřídil pravidly Evropské unie. Nesnižoval zadlužení země a tehdy plánovaný schodek 2,4 procenta HDP byl třikrát vyšší, než jaký avizovala předchozí vláda.

<https://euractiv.cz/section/ekonomika/news/komise-nezahajipravni-rizeni-proti-italii-na-rozpoctu-se-dohodly/>

http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-18-6886_en.htm

Fiskální pakt potvrdil také Senát

Po Sněmovně schválil přistoupení České republiky k fiskálnímu paktu Evropské unie také Senát. Opětovně tak potvrdil své rozhodnutí z roku 2014. **Z unijní osmadvacítky se k paktu nepřipojila pouze Velká Británie**, která se ale v referendu rozhodla z EU odejít.

Senátoři spíše než obsah paktu řešili to, zda mohou pakt opakovaně schválit, když tak učinili již v srpnu 2014 tehdy požadovanou ústavní většinou. Sněmovna se k nim tenkrát připojit nestihla. Vláda proto předložila pakt ke schválení znovu, tentokrát stačila prostá většina. Dolní komora pakt podpořila počátkem letošního listopadu.

Pro přistoupení hlasovalo 34 z 52 přítomných senátorů. Fiskální pakt je mezinárodní smlouva, kterou v roce 2012 podepsalo 25 členských států EU. Platí od 1. ledna 2013 a členské země EU mohou k paktu přistupovat kdykoliv. Státy eurozóny a signatáři mimo eurozónu, kteří oznámili úmysl být ustanoveními vázáni, **musí zavést do vnitrostátního práva pravidlo vyrovnaných rozpočtů vládního sektoru.** Tím se rozumí roční saldo hospodaření vládního sektoru očištěné o vliv hospodářského cyklu a jednorázových a přechodných opatření (tzv. strukturální saldo) ne horší než minus 0,5 procenta HDP.

<https://euractiv.cz/section/ekonomika/news/pristoupeni-cr-k-fiskalnimu-paktu-eu-potvrdil-i-senat/>

<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/parlament-cr-schvalil-fiskalni-pakt-zemi-33784>

Termín přijetí eura v ČR? Někdy příště

Ministerstvo financí a Česká národní banka opět doporučily vládě prozatím nestanovovat cílové datum vstupu do eurozóny, tedy přijetí eura.

Vyplyvá to z každoročního materiálu MF a ČNB o vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. Dokument schválila vláda.

ČR se zavázala podnikat kroky k tomu, aby byla na přistoupení k eurozóně co nejdříve připravena. Stanovení termínu vstupu je v kompetenci členského státu a závisí na míře jeho připravenosti. Případné neplnění kritérií konvergence nemá pro ČR žádné přímé důsledky. Výjimkou je kritérium udržitelnosti veřejných financí.

MF a ČNB ve společné tiskové zprávě uvedly, že **vlastní připravenost České republiky na přijetí eura se proti předchozím letům zlepšila, i když přetrvávají některé nedostatky.**

Za hlavní překážku považují instituce nedokončený proces reálné ekonomické konvergence ČR, tedy přibližování k úrovni EU. Překážkou přijetí eura je podle úřadu také nesladěnost finančních cyklů České republiky a eurozóny.

Plnění maastrichtských konvergenčních kritérií v ČR

	2016	2017	2018 ^P	2019 ^P
Průměrná míra inflace (%)	0,6	2,4	2,1	2,2
Saldo sektoru vládních institucí (% HDP)	0,7	1,5	1,6	1,0
Dluh sektoru vládních institucí (% HDP)	36,8	34,7	33,0	31,9
Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů (%)	0,4	1,0	2,1	2,6

Zdroj: ČNB; p - predikce

ČR podle materiálu letos s největší pravděpodobností splní všechna maastrichtská kritéria, kromě kritéria směnného kurzu. Kritérium cenové stability i dlouhodobých úrokových sazeb ČR dosud bez problémů plnila. Pouze loni měla ČR inflaci vyšší, letos by ovšem měla kritérium opět splnit. ČR také nemá v posledních letech problém s veřejným dluhem, který podle požadavků EU nesmí přesáhnout 60 procent HDP. Podle odhadů MF by měl letos český veřejný dluh klesnout na 33 procent.

Události v EU

Česká republika letos s největší pravděpodobností splní všechna maastrichtská kritéria, kromě kritéria směnného kurzu. - Zákaz jednorázových plastových výrobků by měl začít platit za dva roky a má se týkat nejen brček nebo tyčinek do uší, ale i jednorázových plastových příborů, talířů či polystyrenových obalů a hrnků.

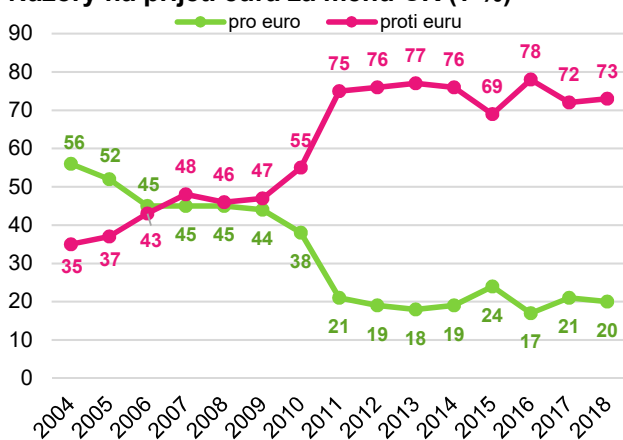
Rovněž kritérium udržitelnosti veřejných financí ČR letos splní, MF počítá s přebytkem veřejných financí 1,6 procenta HDP. Přebytek by se měl v poměru k HDP v dalších letech ovšem snižovat na 0,8 procenta v roce 2020.

Loni veřejné finance skončily v přebytku 1,5 procenta HDP, což byla jedna z nejlepších hodnot v EU. Ta požaduje, aby schodek veřejných financí byl pod třemi procenty HDP.

Vyhodnocení plnění kritéria stability měnového kurzu bude možné teprve poté, co česká měna vstoupí do kurzového mechanismu ERM-2 a bude stanovena centrální parita koruny k euru. Přijetí členského státu EU do eurozóny je podmíněno úspěšným minimálně dvouletým setrváním národní měny v ERM-2.

Podle průběžných průzkumů ale mezi českou veřejností převažuje odmítavý postoj k přijetí eura. Například v dubnovém průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění podpořila přijetí evropské měny jen pětina občanů, 73 procent ho naopak odmítlo.

Názory na přijetí eura za měnu ČR (v %)

Zdroj: Centrum pro výzkum veřejného mínění

<https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/prijeti-eura-v-cr-se-opet-odklada-na-dobu-neurcitou/>

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategieke_dokumenty/download/maastricht_vyhodnoceni_2018.pdf

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Zákaz jednorázových plastových výrobků, ale s výjimkami

Vyjednávači členských zemí Evropské unie a Evropského parlamentu se v prosinci **dohodli na prozatímní podobě zákazu plastových výrobků na jedno použití.**

S návrhem zakázat jednorázová plastová brčka, nádobí, tyčinky do uší i některé další plastové výrobky na jedno použití přišla

v květnu Evropská komise. Evropský parlament a členské státy v návrhu následně provedly mírné změny.

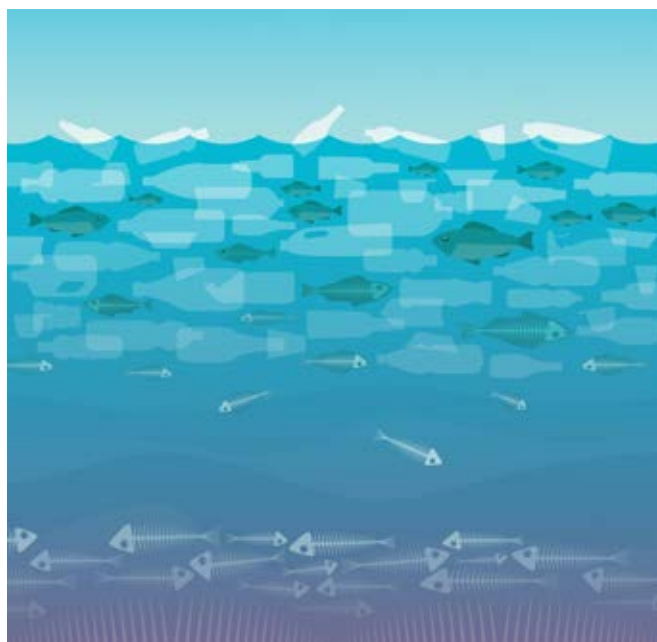
Zákaz, který by měl – s určitými výjimkami – začít platit za dva roky, se má týkat nejen obvykle zdůrazňovaných brček nebo čistítek na uši, ale i jednorázových plastových příborů, talířů či polystyrenových obalů a hrnků.

Dále pak i dalších produktů z plastů, které mohou přispívat ke znečištění takzvanými mikroplasty. Členské země také mají přijmout kroky, aby výrazně snížily užívání plastových obalů na potraviny a nápoje.

Od roku 2025 by měl v EU existovat závazný cíl 25 % výroby PET lahví z recyklovaného materiálu, od roku 2030 by to mělo být 30 %.

Tisková zpráva Rady EU také uvádí, že je třeba začít s hledáním alternativ k filtrům v tabákových výrobcích, jejichž součástí jsou nyní plasty. Cigarety a další výrobky, které takové filtry mají, budou muset být opatřeny příslušným upozorněním, včetně poznámky o škodách hrozících životnímu prostředí, pokud bude filtr odhozen jinak než do koše.

Odvětví umělých hmot v roce 2015 dosáhlo tržeb 340 miliard eur a zaměstnávalo 1,5 milionu lidí. Ačkoliv byla vyjednávání úspěšná, některé průmyslově orientované země EU i nadále hájily své zájmy. Proto v přírodě bude i nadále končit více plastů, než navrhovala EK i europarlament.

<https://euractiv.cz/section/zivotni-prostredi/news/eu-se-dohodla-na-zakazu-jednorazovych-plastovych-vyrobu/>

<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20181018IPR16524/poslanci-prosazuji-zakaz-jednorazovych-plastu-v-eu-od-roku-2021>

Na jaře letošního roku čeká Evropskou unii zcela zásadní summit, který byl svolán do rumunského města Sibiu. Proč zásadní? Je to poprvé v historii evropské integrace, kdy EU pravděpodobně opustí jeden členský stát. Summit má být právě tou událostí, během které budou stanovena pravidla pro 27 členských zemí. Těch by v budoucích letech mohlo být i více.

DLOUHÁ A TRNITÁ CESTA DO SIBIU

Někdo by se mohl optat, proč právě do Sibiu? Do města, kterému Němec neřekne jinak než Hermannstadt. Odpověď na tuto otázku lze podat velmi stručně a jednoduše, ale taky komplikovaně a složitě, což je bohužel v nynějším stavu EU autentičtější. Ta stručná a jednoduchá odpověď zní: protože se tam bude konat zásadní summit Evropské rady. Tato komplikovaná, složitá a autentická odpověď má více částí.

Zásadní summit Evropské rady se koná proto, že poprvé v dějinách evropské integrace – zdá se – vystoupí ze společenství jeden členský stát. A summit má stanovit nová pravidla hry pro 27 členských států, snad i s perspektivou toho, že by jich do budoucna přeci jen mohlo být i více. Úplně původně poté, co bylo britskými občany o brexitu rozhodnuto a Unie se vydala cestou diskuse o své budoucnosti, byl pod vlivem hněvu a rozčarování tento summit načasován dokonce hned na 30. března 2019 (tedy na hned následující den poté, co by Británie měla z EU odejít); s chladnější hlavou pak byla následně dána přednost Dni Evropy, tedy 9. květnu.

V historickém a historií poznamenaném městě Sibiu se pak koná proto, že celé letošní první pololetí drží úlohu předsednické země Radě EU Rumunsko, v němž se tedy Sibiu nachází. Výše zmíněný německý název však současně říká, že do roku 1918 bylo Sibiu právě pod tímto názvem součástí rakousko-uherské monarchie a s projevy integrace, jejími vrcholy, pády, vrtochy i obdobími zcela všedními a obyčejnými, má dosti co do činění.

Je nad slunce jasné, že nebýt brexitu, takový summit by se zřejmě vůbec nekonal. Byť paradoxně se nakonec mohl konat třeba v Tampere (neboť ještě v průběhu prosince nebylo ještě úplně jasné, že se Rumunsko své předsednické role ujme), důvody této nejistoty byly tradičně vnitrostátní – spočívající v těžko překonatelných rozporech mezi premiérem a předsedkyní vlády; toho se snažili využít Finové, kteří iniciativně nabídli, že to tedy za Rumuny „vezmou“.

Brexit v nějaké, zatím pohříchu nespécifikované podobě na spadnutí je, a proto je dobré se na úrovni šéfů států a vlád členských zemí EU sejít a říci si, jak dál. Minimálně se ujistit v tom, že mají zájem i nadále společně táhnout unijní káru, definovat si společného jmenovatele tohoto zájmu a současně vytvořit takové mechanismy, aby se příběh s odchodem nějakého dalšího členského státu jen tak neopakoval. Rozhodně jimi nemám na mysli mechanismy jakkoliv donucovací (to by se z EU mohl stát „žalář národů“, o němž nejen Sibiu ví, jak před sto lety dopadl). Spíše mechanismy funkčnosti a smysluplnosti, představující jasný argument

a důkaz pro to, aby se EU na svých klíčových oblastech byla s to shodnout a taktéž shodně je chápat. Tedy především to, aby Jednotný vnitřní trh, coby základní ekonomický kámen integrace, přinášel všem členským státům takový prospěch, jež stojí vysoko nad tím, než kdyby se každý z nich řídil pouze vlastními pravidly a zájmy pro fungování tržních procesů. Aby toto prostředí bylo symbolizováno fungující, spolehlivou a respektovanou jednotnou měnou a společným rozpočtem, který by přesvědčivě zajišťoval tyto společné zájmy, včetně bezpečnosti Evropy a posilování jejího významu ve světovém kontextu.

V situaci, kdy se zostřuje globální ekonomické, politické i bezpečnostní klima, není od věci oprášit termín, který nebyl na počátku 90. let interpretován vůči EU právě lichotivě: pevnost Evropa. Bylo by dobré jej oprášit s podstatně pozitivnějším obsahem i vnímáním silné, prosperující, respektované a zodpovědné entity, která je otevřena jakémukoliv rovnoprávnému a vyváženému partnerství a vztahu, která se však též umí účinně bránit a nenechá se těmi, kteří útočí na její integritu, zastrážit.

To je dobré si uvědomit na počátku roku 2019, který pro Evropu rozhodně nemusí být rokem tuctovým. Dva týdny a kousek po summitu v Sibiu budeme znát výsledky voleb do Evropského parlamentu, které mohou (ale nemusí) určitým způsobem přepsat politickou mapu EU.

Petr Zahradník

S příchodem nového roku oslavilo euro dvacet let existence. Přesně před 20 lety, tedy 1. ledna 1999, zavedlo jedenáct evropských zemí společnou měnu a světilo svou měnovou politikou do jednotné péče Evropské centrální banky. Rozhodnutí pro zavedení společné měny bylo vedeno důvody politickými i ekonomickými. Jak ji Evropané vnímají?

EURO SLAVÍ 20. NAROZENINY A EVROPANÉ HO MAJÍ RÁDI

Dnes eurem platí 340 milionů Evropanů v 19 zemích Evropské unie. Další země, například Bulharsko či Chorvatsko, se na přijetí eura chystají. Mimo EU euro používá nebo má svou měnu na euro navázáno asi 60 států a území po celém světě se 175 miliony obyvateli.

Za dvacet let své existence se euro stalo druhou nejvýznamnější světovou měnou. U mezinárodních plateb si drží dokonce stejný podíl jako americký dolar – na každou z těchto dvou měn připadá zhruba 40 % světových mezinárodních plateb. Co se týče půjček, úvěrů a bankovních rezerv, drží euro druhou příčku hned po dolaru.

I když to z české kotliny tak nevypadá, euro je v Evropě i ve světě tedy poměrně atraktivní. A kdo ho okusil, je s ním spokojen. Pěkným vysvědčením pro euro byl Eurobarometr z podzimu, kde jej podpořilo rekordních 75 % obyvatel v zemích eurozóny. Naopak v zemích, kde se eurem neplatí, je podpora eura podstatně nižší - v průměru 36 %. Pozoruhodný je kontrast mezi 77% podporou v SR a pouze 21% v ČR.

Co stojí za touto oblibou společné měny? Evropané si cení eura především jako sjednocujícího symbolu celé Evropy. Zároveň vnímají celou řadu praktických výhod a ekonomických přínosů v každodenním životě. S eurem se v Evropě snáze cestuje, obchoduje a investuje. Firmy ušetří miliardy eur díky nižším transakčním nákladům a odpadnutí kurzového rizika. Euro přineslo i nižší inflaci a tedy větší stabilitu cen. Díky snazšímu porovnání cen v eurech je mnohem větší konkurence a tlak na snižování spotřebitelských cen. Se zavedením eura také v mnoha zemích podstatně klesly úrokové sazby a půjčky se tak staly levnějšími. Například průměrné hypoteční sazby klesaly postupně z 5,7 % v roce 2002 na 2,2 % v roce 2017.

Z českého pohledu je obzvláště zajímavý případ Slovenska, které euro přijalo již v roce 2009. Češi a Slováci vycházejí ze stejné historie, institucionálního prostředí i podobné struktury ekonomiky a koneckonců sdíleli společnou měnu několik

desetiletí. Rok po zavedení eura jeho podpora na Slovensku stoupla na 78 %, i přes hlubokou ekonomickou krizi. Euro bylo podnikateli vnímáno jako stabilizační prvek v době krize, protože jim umožnilo snížit náklady na zajišťování proti kurzovým výkyvům a na směnu měny. Obavy populace ze zdražování se nepotvrdily – inflace byla v roce 2009 pod 1 % a dopady přechodu na euro byly minimální. Euro prokazatelně hrálo pozitivní roli při rozhodování investorů o umístění investic. Podle odhadů OECD bylo Slovensko v roce 2011 díky přijetí eura o 10 % bohatší (v HDP na obyvatele v paritě kupní síly).

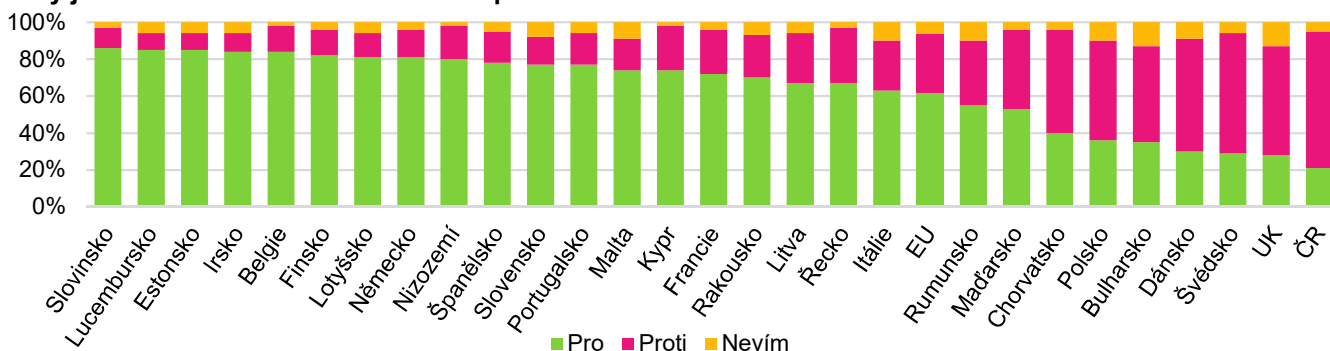
Na druhou stranu nebylo celých dvacet let jen idylických. Krize let 2008-2009 odhalila v architektuře měnové unie nemalé slabiny. Euro se dostalo pod značný tlak a hrozil odchod Řecka z eurozóny. Státy eurozóny na to zareagovaly přijetím celé řady kroků, které měly měnovou unii reformovat a posílit: byly vytvořeny záchranné mechanismy pro případ krize, posílena pravidla pro fiskální a makroekonomický dohled a velkého pokroku bylo dosaženo v oblasti bankovní unie.

I když reforma eurozóny ještě není u konce, pozitivita se – i díky ekonomické konjunkturu – již dostávají: rozpočtové deficity zemí EU se snížily (z 6,6 % HDP v roce 2009 na 1% HDP v roce 2017), výrazně se zmenšila rizika v bankovním sektoru (podíl nesplácených úvěrů klesl ze 7,5 % v roce 2011 na 3,4 % v druhém čtvrtletí 2018).

Měřeno lidskou optikou euro ve svých dvaceti letech dosáhlo dospělosti. Již má za sebou nestabilní pubertální období, již přestalo první velkou krizi, vyšlo z ní posíleno a stalo se atraktivní měnou pro Evropu i široké okolí. Nenaplnila se tak věštba amerického ekonomy a nositele Nobelovy ceny Miltona Friedmana, podle kterého euro nemělo přežít deset let nebo první velkou ekonomickou krizi. Euro přežilo obojí a přejme mu vše dobré i do dalších let.

Pavlna Žáková, Zastoupení Evropské komise v ČR

Jaký je Váš názor na měnovou unii se společnou měnou euro?

Zdroj: Eurobarometr, prosinec 2018

V návrhu víceletého finančního rámce pro období 2021-2027 je u značné většiny centrálně řízených programů zachována určitá kontinuita vůči stávajícímu období. To však neplatí pro program COSME, který je pro následující období navrhován jako Program pro jednotný trh. Program je primárně zaměřen na posílení a zlepšení fungování Jednotného vnitřního trhu.

Hlavní téma

PROGRAM PRO JEDNOTNÝ TRH: ZMĚNA POJETÍ PODPORY PODNIKÁNÍ

Pokud hovoříme o centrálně řízených programech, financovaných z Rozpočtu EU, v návrhu finanční perspektivy na období 2021 – 2027 je u značné většiny alespoň těch nejznámějších z nich patrná kontinuita vůči nynějšímu období. Tato kontinuita se projevuje jak v tom, že zůstává v platnosti, či se jen velmi kosmeticky mění jejich název, ale zejména a především vykazuje velmi silné znaky podobnosti jejich obsah. Toto platí v plném rozsahu pro programy typu Horizon, CEF, ERASMUS či LIFE; a zcela jistě neplatí pro program, který se v nynější perspektivě nazývá COSME a pro tu budoucí je navrhován jako Single Market Programme (v české verzi je jeho oficiální pojmenování poněkud komplikovanější: Program pro jednotný trh, konkurenceschopnost podniků, včetně malých a středních podniků, a evropskou statistiku; v dalším textu pro jeho označení použijeme zkratku SMP).

Změna pojetí podpory podnikání v rámci centrálně řízených programů se projevuje nejenom v tom, že oproti COSME došlo k velmi zásadnímu posílení tematické koncentrace na vybrané oblasti podpory (jež na první pohled nevypadají vzájemně příliš homogenně), ale též (a možná především) v tom, že realizace programu silně spoléhá na intenzivní synergii s vybranými centrálně řízenými programy, především InvestEU, a obsahově též s relevantními nástroji kohezní politiky. Právě v tom se otevírá značný invenční prostor pro realizaci řešení „na míru“ potřebám, které každý členský stát v oblasti rozvoje podnikání a podpory konkurenceschopnosti má.

Základní faktografie programu SMP

Z množiny centrálně řízených programů by měl SMP patřit k těm finančně skromnějším (stejně jako to platí pro stávající COSME). Jeho navržená alokace činí **4,089 mld. EUR pro všechny členské státy EU**, plus přesně vymezenou skupinu subjektů ze třetích zemí, které též budou moci na programu SMP participovat. K této sumě je pak třeba připočítat ještě částku 2 mld. EUR, jež jsou vyčleněny v rámci okna pro malé a střední podniky programu InvestEU (viz níže odstavce o synergiích s ostatními programy Víceletého finančního rámce 2021 – 2027).

Program SMP je zaměřen na **šest oblastí podpory**:

1. Bezpečnost potravin - na tuto oblast bude věnována spolehlivě největší část alokace programu, přesně 41 %. Podporována má být prevence, kontrola a vymýcení nákaz zvířat a škůdců rostlin; udržitelná výroba a spotřeba potravin; zlepšení dobrých životních podmínek zvířat; zvýšení účinnosti, účelnosti a spolehlivosti úředních kontrol; nástroje k naplnění těchto cílů mají být například: systém včasné a účinné výměny

informací pro potraviny a krmiva (RASFF); referenční laboratoře a referenční střediska EU; financování mimořádných opatření; školení příslušných úřadů v oblasti potravin a krmiv, zdraví a životních podmínek zvířat a zdraví rostlin.

2. Ochrana spotřebitele - na tuto oblast je navrženo vyčlenit 5 % finanční alokace programu. Předmětem podpory je zajištění toho, aby produkty na trhu byly bezpečné a spotřebitelé byli obeznámeni s pravidly; součástí je též pomoc národním úřadům směrem k účinnější vzájemné spolupráci a rychlejší komunikaci; podpora má být prováděna prostřednictvím následujících nástrojů: systému rychlého varování před nebezpečnými výrobky; sítě pro spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele, jež bojuje proti nelegálním praktikám rozšířeným v rámci celé EU, například klamavé reklamě; evropských spotřebitelských center, kde mohou občané řešit své problémy například při nakupování on-line; platformy pro řešení sporů on-line, která spotřebitelům pomáhá řešit spory mimosoudní cestou.

3. Konkurenceschopnost - pro účely této oblasti podpory zamýšlí program alokovat 24 % svých disponibilních prostředků. Přičemž rozhodujícím typem podpořených subjektů mají být malé a střední podniky; cílem této oblasti podpory je zajištění finanční podpory z programu InvestEU, případně jiné typy relevantní finanční podpory, včetně dotačních titulů z jiných programů, usnadnění přístupu na trh a snížení administrativní zátěže, podpora zavádění inovací a řešení globálních a společenských problémů, podpora příznivého podnikatelského prostředí a podnikatelské kultury; navrženými nástroji jsou pak: síť Enterprise Europe Network, kompaktní soubor poradenství pro malé a střední podniky poskytující jim soubor rad týkajících se inovací a růstu v podmínkách otevřené mezinárodní ekonomiky; nástroje dluhového a kapitálového financování v rámci okna pro malé a střední podniky Programu InvestEU.

4. Efektivní jednotný trh - tato oblast podpory by měla představovat 11 % celkové finanční alokace programu SMP a zaměřit se na provádění a prosazování současných pravidel a jejich další rozvoj v oblastech jako právo společností, smluvní právo, opatření proti praní špinavých peněz či volný pohyb kapitálu; dále tato podpora zahrnuje zajištění toho, aby poskytovatelé finančních služeb naplňovali potřeby spotřebitelů, občanské společnosti a koncových uživatelů; podpora se též týká posílení nástrojů a odborných znalostí pracovníků Evropské komise, vedoucí k efektivnějšímu prosazování pravidel hospodářské soutěže v digitální ekonomice, například prostřednictvím využití dat velkého objemu a algoritmů; součástí je pak též realizace aktivit vedoucích k lepšímu fungování jednotného trhu „v terénu“, které by zadavatelům veřejných zakázek umožnilo efektivněji nakládat s veřejnými prostředky; nástroje jsou v této oblasti podpory navrženy: jednotná digitální brána, která občanům a podnikům poskytne služby pro on-line správu; systém pro výměnu informací o vnitřním trhu, který slouží k výměně informací mezi úřady; systém řešení problémů na vnitřním trhu SOLVIT pro občany a podniky.

5. Evropské statistiky - na tuto oblast podpory je vyčleněno 14 % navrhované finanční alokace programu. Smyslem je zde poskytnout národním statistickým úřadům finanční prostředky na tvorbu a šíření kvalitních statistik zaměřených na monitorování hospodářské, sociální, environmentální a územní situace; statistiky představují důležitou platformu pro rozhodovací procesy v EU, jež se mohou opírat o věrohodné, spolehlivé údaje a současně následně exaktně měřit dopad iniciativ EU; nástroje v této oblasti jsou posílené partnerství mezi evropským statistickým úřadem Eurostat a národními statistickými úřady, při němž budou využity různorodé zdroje údajů, pokročilé metody datové analýzy, inteligentní systémy a digitální technologie.

6. Účinné standardy - v závěrečné oblasti podpory programu SML je 5 % jeho navrhované alokace zaměřeno na poskytování finanční podpory organizacím, které vyvíjejí evropské standardy, které v rámci EU zaručují, že výrobky a služby splňují dohodnutou úroveň kvality a bezpečnosti; za navrhované nástroje lze v této souvislosti považovat spolupráci mezi Evropskou komisí a evropskými organizacemi, které vyvíjejí evropské standardy, prostřednictvím společných iniciativ a akčních plánů.

Důvody existence programu SMP

Program SMP je primárně zaměřen na posílení a zlepšení funkčnosti Jednotného vnitřního trhu (JVT) EU, bezpochyby základního a nedělitelného stavebního kamene ekonomické integrace EU. Jak je z jeho výchozí základní faktografie patrné, je však program SMP zaměřen jen na velmi selektivní součásti JVT. Ostatní součásti navrhovaného Víceletého finančního rámce

2021 – 2027 tak přispívají rozvoji JVT daleko významněji a robustněji, ať již hovoříme o kohezní politice, společné zemědělské politice, tak rovněž celé sadě nově navržených centrálně řízených programů, především pak Horizon Europe a CEF.

Přestože se obsahové zaměření programu SMP může zdát být ve vztahu k výzvám představovaným potřebami rozvoje JVT jako parciální, jistě není bezvýznamné. Týká se především oblastí, které představují společného jmenovatele především institucionálního prostředí pro JVT z pohledu všech členských států. Taktéž reflektuje prostor otevřený technologickým pokrokem, především rozvojem digitální ekonomiky a společnosti, jejíž mnohé projevy nejsou kvůli obrovské dynamice zatím ani legislativně podchyceny. Jde o to, aby technologický pokrok nevytvářel nové, dodatečné bariéry mezi členskými státy EU, ale naopak o to, aby zásadním způsobem přispěl k homogenitě, celistvosti a propojenosti EU jako celku (jak z pohledu zajištění její ekonomické prosperity, tak též schopnosti čelit novým exogenním rizikům).

Klíčoví aktéři trhu, výrobci, prodejci a spotřebitelé, by měli mít na JVT možnost objektivně a racionálně se rozhodnout; při jejich působení na JVT by měla být v maximální míře eliminována situace informační asymetrie, jež možnost objektivního a racionálního rozhodování nepatříčně zkresluje a deformuje. Pro obhajobu jejich nesporných práv musejí existovat nevyvrátitelné informace; prostředí JVT tak vyžaduje zavedení systému flexibilní výměny informací mezi příslušnými národními orgány a na ni navazující akceschopnost jednotlivých oprávněných subjektů, díky jejichž činnosti budou podmínky proto působení klíčových aktérů JVT ve všech jeho teritoriích rovné a identické.

Navrhovaný program SMP představuje experiment, který pod jeden organizační deštník v sobě sdružuje aktivity, doposud vynakládané prostřednictvím pěti jsoucích programů a iniciativ v oblasti konkurenceschopnosti podniků, ochrany spotřebitele, finančních služeb pro spotřebitele a konečné uživatele, tvorby politik v oblasti finančních služeb a potravinového řetězce, financované z různých rozpočtových kapitol, jejichž společným jmenovatelem v drtivé většině je podpora konkurenceschopnosti malých a středních podniků.

Významným parametrem programu SMP je nalezení synergie s efektivnějším procesem financování, konkrétně cestou konsolidace všech centrálně spravovaných finančních nástrojů na úrovni EU v rámci programu InvestEU, včetně dluhových a kapitálových finančních nástrojů, ve prospěch malých a středních podniků.

Úvěrové záruky pro malé a střední podniky, které dříve upravoval program COSME, budou tudíž prováděny v rámci specializovaného nástroje (okna) pro malé a střední podniky programu InvestEU.

Pokud jde o příjemce dluhových a kapitálových finančních nástrojů v rámci programu COSME, bude zajištěna kontinuita finanční podpory a hladký přechod k fondu InvestEU.

Detailnější informace o programu SMP

V návaznosti na základní faktografii o programu SMP představenou výše, je žádoucí zmínit též další významné parametry, jež budou provázet využívání tohoto programu.

Program má tyto **obecné cíle**:

- zlepšit fungování vnitřního trhu a zejména chránit občany, spotřebitele a podniky, především mikropodniky a malé a střední podniky, a posílit jejich postavení prosazováním práva Unie, usnadňováním přístupu na trh, stanovováním norem a podporou zdraví lidí, zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat, jakož i posílit spolupráci mezi příslušnými orgány členských států navzájem a mezi těmito orgány a Komisí a decentralizovanými agenturami EU;
- poskytovat vysoce kvalitní, srovnatelné a spolehlivé statistiky o Evropě, o něž se může opírat tvorba, monitorování a hodnocení všech politik EU a které pomáhají tvůrcům politik, podnikům, akademické obci, občanům a médiím činit informovaná rozhodnutí a aktivně se zapojit do demokratického procesu.

Pro financování jsou způsobilá tato opatření:

- poskytování různých forem podpory malým a středním podnikům;
- usnadnění přístupu malých a středních podniků na trhy, podpora malých a středních podniků při řešení celosvětových a společenských problémů a internacionalizaci podnikání a posilování vedoucího postavení EU v oblasti průmyslu v globálních hodnotových řetězcích (včetně sítě Enterprise Europe Network);
- řešení překážek na trhu a administrativní zátěže a vytváření příznivého podnikatelského prostředí za účelem posílení postavení malých a středních podniků, aby mohly využívat výhod vnitřního trhu;
- usnadnění růstu podniků, včetně rozvoje dovedností, a průmyslové transformace odvětví výroby a služeb;
- podpora konkurenceschopnosti podniků a celých hospodářských odvětví i podpora využívání inovací malými a středními podniky a spolupráce v hodnotovém řetězci prostřednictvím strategického propojování ekosystémů a klastrů, včetně společné klastrové iniciativy;
- posilování podnikatelského prostředí a podnikatelské kultury (včetně systému školení pro nové podnikatele) a podpora startupů, udržitelnosti a rozšiřování podniků.

Do programu se budou moci zapojit členské státy, členové Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), kteří jsou členy Evropského hospodářského prostoru (EHP), přistupující země, kandidátské země a potenciální kandidáti. V souladu s celkovou politikou Unie budou mít za určitých podmínek

možnost účastnit se programu i země, na něž se vztahuje evropská politika sousedství. Navíc bude program otevřen ve Švýcarsku v souladu s podmínkami stanovenými v Dohodě mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o spolupráci v oblasti statistiky.

Program bude prováděn prostřednictvím nejčastěji používaných výdajových mechanismů rozpočtu Unie, a sice zadávání veřejných zakázek a grantů.

Provádění programu by mělo vycházet z ročního nebo víceletého pracovního programu nebo programů. Vzhledem ke střednědobé až dlouhodobé povaze sledovaných cílů a zkušenostem získaných v minulosti by pracovní programy mohly zahrnovat několik let. Víceleté pracovní programy neovlivní provádění programu, ale sníží administrativní zátěž.

Předpokládá se, že části programu budou provádět výkonné agentury. To se týká zejména činností vztahujících se ke konkurenceschopnosti podniků a malých a středních podniků a ke vzdělávání v oblasti zdraví lidí, zvířat a rostlin v potravinovém řetězci a na podporu dobrých životních podmínek zvířat.

Výsledky a výstupy programu budou pravidelně posuzovány za použití komplexního monitorovacího systému na základě definovaných ukazatelů s cílem zajistit efektivnost nákladů. Vzhledem k tomu, že program hraje převážně podpůrnou úlohu, přičemž pomáhá správám členských států sdílet informace a posilovat jejich kapacitu, zaměřuje se monitorovací systém mimo jiné na sledování pokroku při plnění činností programu prostřednictvím ukazatelů výstupů.

Program by měl podporovat tvorbu, provádění a prosazování právních předpisů EU, které jsou základem pro řádné fungování vnitřního trhu. Dále by měl podporovat vytváření vhodných podmínek k posílení postavení všech subjektů na vnitřním trhu: podniků, občanů včetně spotřebitelů, občanské společnosti a veřejných orgánů. Za tímto účelem by měl usilovat o zajištění konkurenceschopnosti podniků, a zejména malých a středních podniků, ale také podporovat prosazování pravidel týkajících se ochrany a bezpečnosti spotřebitele a zvyšování informovanosti podniků a jednotlivců tím, že jim poskytne správné nástroje, poznatky a kompetence, aby mohli činit informovaná rozhodnutí a posilovat svou účast na tvorbě politik EU.

Program by měl dále posílit regulační a správní spolupráci, zejména výměnou osvědčených postupů, budováním znalostních a kompetenčních základů, včetně využívání strategického zadávání veřejných zakázek.

Program by měl rovněž usilovat o podporu tvorby vysoce kvalitních mezinárodních norem, které jsou základem pro provádění právních předpisů Evropské unie. To také zahrnuje stanovení norem v oblasti účetního výkaznictví a auditu, čímž se přispěje k transparentnosti a dobrému fungování kapitálových trhů EU a ke zvýšení ochrany investorů.

Program by měl podporovat tvorbu pravidel a stanovování norem také tím, že zajistí co nejširší zapojení zúčastněných stran. Cílem programu by měla být též podpora provádění a prosazování právních předpisů Unie, které stanoví vysokou úroveň zdraví lidí, zvířat a rostlin v potravinovém řetězci a zlepšování životních podmínek zvířat.

Program by měl zajistit účinnou podporu malých a středních podniků během celého jejich životního cyklu. Měl by vycházet z jedinečných poznatků a odborných znalostí shromážděných s ohledem na malé a střední podniky a průmyslová odvětví a z dlouholetých zkušeností s prací s evropskými, vnitrostátními a regionálními zúčastněnými stranami. Tato podpora by měla vycházet z úspěšných zkušeností sítě Enterprise Europe Network jakožto jediného kontaktního místa, jež má zvyšovat konkurenceschopnost malých a středních podniků a rozvíjet jejich podnikání na jednotném trhu i na jiných trzích. Síť hodlá nadále poskytovat služby jménem ostatních programů EU, jmenovitě programu Horizon 2020, za použití finančních zdrojů těchto programů.

Systém školení pro nové podnikatele by měl také zůstat nástrojem, který dá novým nebo potenciálním podnikatelům příležitost získat podnikatelské zkušenosti od zkušených podnikatelů z jiné země, čímž jim umožní rozvíjet jejich podnikatelský talent. Program by měl usilovat o další růst a rozšiřování svého zeměpisného pokrytí, a nabízet tak podnikatelům širší škálu příležitostí k výměně zkušeností, čímž se případně zajistí doplňkovost s jinými iniciativami Unie.

Klastry jsou považovány za strategický nástroj pro podporu konkurenceschopnosti a rozšiřování malých a středních podniků, neboť nabízejí příznivé podnikatelské prostředí. Společné klastrové iniciativy by měly dosáhnout kritického množství k urychlení růstu malých a středních podniků. Propojením specializovaných ekosystémů klastry vytvářejí nové obchodní příležitosti pro malé a střední podniky a lépe je integrují do evropských a globálních strategických hodnotových řetězců. Je třeba podporovat rozvoj nadnárodních strategií partnerství, jakož i provádění společných činností podporovaných Evropskou platformou spolupráce mezi klastry. Vytváření udržitelných partnerství by mělo být podporováno pomocí pokračujícího financování v případě, že se dosáhne milníků výkonnosti a účasti. Prostřednictvím klastrových organizací by ve prospěch malých a středních podniků měla být poskytována přímá podpora na zavádění moderních technologií, nových obchodních modelů, nízkouhlíkových řešení a řešení účinněji využívajících zdroje, zavádění kreativní činnosti, design, rozšiřování dovedností, získávání talentovaných lidí, zrychlení podnikání a internacionalizaci.

Ostatní specializované subjekty na podporu malých a středních podniků by měly být zapojeny do usnadnění průmyslové transformace a provádění strategií inteligentní specializace. Program by měl tudíž přispívat k růstu a vytvářet propojení

s centry a investicemi EU, jež podporují (digitální) inovace a jsou prováděny v rámci politiky soudržnosti a programu Horizon Europe. Lze také prozkoumat součinnost s programem Erasmus.

Synergie programu SMP

Navrhovaný program podporuje součinnost a doplňkovost při poskytování podpory malým a středním podnikům a podnikání v rámci fondu InvestEU. Za tímto účelem bude kromě částky ve výši 1 000 milionů EUR vyčleněné na podporu konkurenceschopnosti malých a středních podniků v rámci tohoto programu prostřednictvím nefinančních nástrojů proveden záruční mechanismus pro malé a střední podniky s rozpočtem ve výši 2 000 milionů EUR v rámci specializovaného nástroje pro malé a střední podniky fondu InvestEU.

Program doplňuje podporu pro malé a střední podniky a podnikání poskytovanou v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj. Program usiluje o součinnost s programem Horizon Europe a s Kosmickým programem při podněcování malých a středních podniků, aby využívaly průlomových inovací a dalších řešení vyvinutých v rámci těchto programů. Program se také doplňuje s programem Digitální Evropa, jehož cílem je podporovat digitalizaci hospodářství EU a veřejného sektoru.

Navrhovaný program navíc bude usilovat o součinnost s Fondem pro spravedlnost, práva a hodnoty, který má podporovat další rozvoj evropského prostoru práva v zájmu zajištění účinnosti vnitrostátních systémů soudnictví a který je rozhodujícím činitelem spravedlivého a nákladově efektivního evropského hospodářství.

Navrhovaný program je v souladu s programem Erasmus a Fondem solidarity Evropské unie, jakož i Evropským sociálním fondem plus. Bude působit jako katalyzátor pro mobilitu v rámci trhu práce a mezi mladými lidmi, která je pro dobře fungující vnitřní trh nezbytná.

A pokud jde o opatření v oblasti potravinového řetězce, která navrhovaný program podporuje, jako jsou veterinární a fytosanitární opatření v případě krizí týkajících se zdraví zvířat a rostlin, ta by mohla být doplněna tržními intervencemi zahrnutými do rozpočtu Unie v oblasti společné zemědělské politiky.

Opatření programu by měla být případně využívána k tomu, aby úměrným způsobem řešila selhání trhu nebo suboptimální investiční situace, aniž by zdvojovala či vytlačovala soukromé financování, a měla by mít jasnou evropskou přidanou hodnotu. Tím se zajistí jednotnost opatření programu a pravidel EU pro státní podporu a zabrání nepřiměřenému narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.

Petr Zahradník

Poslední dvě oblasti, které jsou nedílnou součástí návrhu víceletého finančního rámce pro období 2021-2027, a na které se Evropská komise rozhodla zvýšit finanční prostředky jsou bezpečnost a vnější činnost EU. Výrazně bude posílen jak Evropský obranný fond, tak prostředky určené na podporu partnerských zemí v jejich hospodářské a politické transformaci.

BEZPEČNĚJŠÍ A SILNĚJŠÍ EU

Jednou z oblastí, do které se Evropská komise ve svém návrhu víceletého finančního rámce po roce 2020 rozhodla směřovat více prostředků, je **bezpečnost a obrana**.

V rámci **Evropského obranného fondu**, který byl zřízen v roce 2017, bude alokováno celkem 13 miliard eur. Celkem 4,1 miliardy eur budou určeny na přímé financování konkurenceschopných a kolaborativních výzkumných projektů, a to skrze poskytování grantů. Další 8,9 miliard eur bude určeno k doplnění investic členských zemí EU do obranných technologií. Evropská unie se tak díky fondu chce zařadit mezi významné investory do výzkumu a technologií v oblasti obrany.

Charakteristiky fondu jsou zejména následující:

- *Financovány budou projekty, které pomohou zajistit větší bezpečnost v EU a budou v souladu s prioritami zemí EU;*
- *Způsobitelnými budou jen kolaborativní projekty, jichž se účastní nejméně tři subjekty ze tří různých členských států;*
- *Na průlomové technologie a vybavení bude určeno 5 % prostředků.*

Dalším nástrojem, který představila Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogherini, je **Evropský mírový nástroj**. Jedná se o nový mimorozpočtový fond s rozpočtem 10,5 miliardy eur. Cílem je zvýšení účinnosti financování vojenských misí a operací v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky. Fond bude pokrývat výdaje, které není možné financovat z rozpočtu EU z důvodu jejich vojenských a obranných implikací.

Kromě oblasti obrany budou finanční prostředky navýšeny také v rámci **vnější činnosti EU**. Komise ve svém návrhu počítá s částkou 123 miliard eur, která bude nástrojem na podporu partnerských zemí v jejich hospodářské a politické transformaci. Dále budou prostředky využity k poskytování

humanitární pomoci a pomoci sousedským zemím v jejich sbližování s trhem EU. Rozpočet určený pro vnější činnost se bude vyznačovat zejména těmito **rysy**:

- *Jeho finanční prostředky budou navýšeny o zhruba 30 % z 94,5 miliard eur;*
- *Navrženo bylo snížení počtu nástrojů a začlenění Evropského rozvojového fondu do rozpočtu EU, což by mělo vést ke zjednodušení a jasnějšímu zaměření se na cíle;*
- *Díky nové struktuře rozpočtu bude možné opakované použití nevyužitých prostředků, EU tak bude moci pružněji reagovat na měnící se situaci.*

V rámci vnější činnosti byly rovněž navrženy nástroje, kterými jsou zejména:

- **Nástroj pro sousedství, rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI)** - jeho rozpočet činí 89,2 miliardy eur a bude složen ze tří pilířů: 1. Zeměpisný pilíř (zaměřený zejména na oblast sousedství a subsaharské Afriky); 2. Tematický pilíř (doplnění zeměpisného pilíře podporou lidských práv a demokracie, občanské společnosti, stability a míru); 3. Pilíř rychlé reakce (umožní EU rychle reagovat na krize a podporovat předcházení konfliktům);
- **Evropský nástroj pro jadernou bezpečnost** - jeho rozpočet má činit 300 milionů eur a bude sloužit k doplnění činnosti v rámci nového nástroje na základě Smlouvy o Euratomu;
- **Nástroj předvstupní pomoci (IPA III)** - rozpočet nástroje činí 14,5 miliardy eur a umožní větší podporu zemím, které jsou kandidáty či potenciálními kandidáty na členství v EU;
- **Nástroj humanitární pomoci** - tvoří ho 11 miliard eur, které umožní EU pomáhat zachraňovat a chránit lidské životy.

Více informací je k dispozici na: [Obrana I Vnější činnost](#)

	EU	USA
Výdaje na obranu	227 miliard eur	545 miliard eur
% HDP	1,34	3,3
Investice na vojáka	27 639 eur	108 322 eur
Používané systémy		
Počet typů zbraňových systémů	178	30
Hlavní bojové tanky	17	1
Torpedoborce/fregaty	29	4
Bojová letadla	20	6

Zdroj: Evropská komise

Statistické okénko

Statistické okénko zobrazuje důležité makroekonomické ukazatele všech 28 členských zemí Evropské unie, které zahrnují statistická data ekonomické výkonnosti, fiskální stability, cenové hladiny k průměru EU a saldo běžného účtu k HDP. Pro srovnání jsou v tabulce i stejné ukazatele za celou Evropskou unii. Zdrojem dat je Eurostat a Evropská komise.

Klíčové ekonomické ukazatele

v %	Růst HDP				HDP v PPS per capita k ø EU				Cenová hladina k ø EU			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Belgie	1,3	1,4	1,4	1,7	119	118	118	117	106,8	104,6	109,1	110,7
Německo	2,2	1,7	2,2	2,2	126	124	124	123	101,8	100,5	103,3	105,0
Estonsko	2,9	1,9	3,5	4,9	76	75	75	77	74,4	72,8	75,3	78,5
Irsko	8,8	25,1	5,0	7,2	137	181	183	184	122,9	120,7	123,8	125,4
Řecko	0,7	-0,3	-0,2	1,4	72	69	68	67	85,2	82,8	84,1	84,3
Španělsko	1,4	3,6	3,2	3,0	90	91	92	92	92,4	89,2	91,6	92,3
Francie	1,0	1,1	1,2	2,2	107	105	104	104	106,7	105,3	107,9	108,8
Itálie	0,1	1,0	0,9	1,5	96	95	97	96	102,5	100,2	100,5	101,1
Kypr	-1,3	2,0	4,8	4,2	81	82	83	84	91,0	86,7	87,8	88,5
Lotyšsko	1,9	3,0	2,2	4,5	63	64	65	67	70,7	68,9	71,2	72,4
Litva	3,5	2,0	2,3	3,8	75	75	75	78	62,1	60,3	62,9	64,6
Lucembursko	5,8	2,9	3,1	2,3	270	267	257	253	120,8	120,9	125,2	126,9
Malta	8,2	9,5	5,2	6,7	88	93	94	96	80,6	78,9	82,0	82,3
Nizozemsko	1,4	2,0	2,2	2,9	130	129	128	128	109,5	107,3	111,0	112,3
Rakousko	0,8	1,1	1,5	3,0	130	130	127	128	105,0	102,5	106,1	108,3
Portugalsko	0,9	1,8	1,6	2,7	77	77	77	77	82,9	81,3	84,0	85,1
Slovinsko	3,0	2,3	3,1	4,9	82	82	83	85	82,7	80,8	83,8	85,3
Slovensko	2,8	3,9	3,3	3,4	77	77	77	77	67,7	66,4	68,0	69,1
Finsko	-0,6	0,1	2,5	2,8	111	109	109	109	121,5	118,3	121,1	122,2
Bulharsko	1,3	3,6	3,9	3,6	47	47	49	49	47,4	46,7	47,8	48,4
Česko	2,7	5,3	2,5	4,3	86	87	88	89	62,8	62,8	65,7	69,0
Dánsko	1,6	1,6	2,0	2,3	128	127	124	125	138,0	134,4	140,7	141,5
Chorvatsko	-0,1	2,4	3,5	2,9	59	59	60	61	65,7	63,7	66,0	67,0
Maďarsko	4,2	3,4	2,2	4,0	68	68	67	68	57,9	57,6	59,6	62,0
Polsko	3,3	3,8	3,0	4,6	67	68	68	70	55,8	54,2	53,6	56,2
Rumunsko	3,4	3,9	4,8	6,9	55	56	58	63	52,8	51,8	52,3	52,2
Švédsko	2,6	4,5	2,7	2,1	124	125	123	122	124,5	121,3	125,8	125,5
UK	2,9	2,3	1,8	1,7	109	108	108	105	123,0	133,8	121,7	116,6
EU	1,8	2,3	2,0	2,4	100	100	100	100	100,0	100,0	100,0	100,0

v %	Saldo veř.rozpočtů k HDP				Veřejný dluh k HDP				Energetická závislost			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016
Belgie	-3,1	-2,5	-2,5	-1,0	107,0	106,1	105,9	103,1	77,4	80,0	84,3	76,0
Německo	0,5	0,8	1,0	1,3	74,7	71,0	68,2	64,1	62,7	61,8	61,9	63,5
Estonsko	0,7	0,1	-0,3	-0,3	10,7	10,0	9,4	9,0	11,9	9,2	7,3	6,8
Irsko	-3,6	-1,9	-0,5	-0,3	104,5	76,9	72,8	68,0	89,1	85,3	88,6	69,1
Řecko	-3,6	-5,7	0,6	0,8	178,9	176,8	180,8	178,6	62,2	66,2	71,7	73,6
Španělsko	-6,0	-5,3	-4,5	-3,1	100,4	99,4	99,0	98,3	70,4	72,9	73,3	71,9
Francie	-3,9	-3,6	-3,4	-2,6	94,9	95,6	96,6	97,0	47,9	45,9	45,7	47,1
Itálie	-3,0	-2,6	-2,5	-2,3	131,8	131,5	132,0	131,8	76,8	75,9	77,1	77,5
Kypr	-9,0	-1,3	0,3	1,8	107,5	107,5	106,6	97,5	96,3	93,2	97,7	96,2
Lotyšsko	-1,5	-1,4	0,1	-0,5	40,9	36,8	40,5	40,1	55,9	40,6	51,2	47,2
Litva	-0,6	-0,2	0,3	0,5	40,5	42,6	40,1	39,7	78,3	78,0	78,4	77,4
Lucembursko	1,3	1,4	1,6	1,5	22,7	22,0	20,8	23,0	97,1	96,5	95,9	96,1
Malta	-1,8	-1,1	1,0	3,9	63,8	58,7	56,2	50,8	104,1	97,7	97,3	100,9
Nizozemsko	-2,3	-2,1	0,4	1,1	68,0	64,6	61,8	56,7	25,7	32,7	51,4	45,8
Rakousko	-2,7	-1,0	-1,6	-0,7	84,0	84,6	83,6	78,4	61,3	65,8	60,5	62,4
Portugalsko	-7,2	-4,4	-2,0	-3,0	130,6	128,8	129,9	125,7	72,4	71,2	77,3	73,5
Slovinsko	-5,5	-2,9	-1,9	0,0	80,3	82,6	78,6	73,6	46,9	44,5	48,8	48,4
Slovensko	-2,7	-2,7	-2,2	-1,0	53,5	52,3	51,8	50,9	59,2	60,9	58,7	59,0
Finsko	-3,2	-2,8	-1,8	-0,6	60,2	63,5	63,0	61,4	48,6	48,9	47,4	45,3
Bulharsko	-5,5	-1,6	0,2	0,9	27,0	26,0	29,0	25,4	37,7	34,5	35,4	37,2
Česko	-2,1	-0,6	0,7	1,6	42,2	40,0	36,8	34,6	27,7	30,3	32,1	32,7
Dánsko	1,1	-1,5	-0,4	1,0	44,3	39,9	37,9	36,4	12,3	12,4	13,4	13,9
Chorvatsko	-5,1	-3,4	-0,9	0,8	84,0	83,8	80,6	78,0	47,1	43,8	48,3	47,8
Maďarsko	-2,6	-1,9	-1,7	-2,0	76,6	76,7	76,0	73,6	49,6	59,3	53,3	55,6
Polsko	-3,6	-2,6	-2,3	-1,7	50,3	51,1	54,2	50,6	25,6	28,6	29,2	30,3
Rumunsko	-1,3	-0,8	-3,0	-2,9	39,1	37,7	37,4	35,0	18,5	17,1	17,1	22,3
Švédsko	-1,6	0,2	1,2	1,3	45,5	44,2	42,1	40,6	32,0	32,2	30,0	32,0
UK	-5,4	-4,3	-3,0	-1,9	87,4	88,2	88,2	87,7	47,1	46,1	37,3	35,3
EU	-2,9	-2,3	-1,6	-1,0	88,3	86,1	84,8	83,1	53,1	53,4	53,9	53,6

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací našim klientům i nejširší veřejnosti. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době tisku. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.

Některé obrázky použité v této publikaci pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise, www.nordicfactory.com a www.thinkstockphotos.com.

Vydáváno pod evidenčním číslem Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 16338, ISSN on-line: 1801-5042, ISSN tisk: 1801-5034.

